

5

Za posledných päť rokov, odkedy Nemecko napadlo Rusko, sa náš život otočil. Najväčšou zmenou bolo, samozrejme, to, že nám doma chýbal otec. V tom čase sa tiež prvýkrát stalo, že som si od mamy vypýtal nejaké jedlo a ona povedala, že jednoducho nie je.

„Žiadny jahodový džem?“ opakoval som neveriacky, keď mi oznámila, že sme zjedli posledný.

Pokrútila hlavou. „Časť našich zavaranín som musela odovzdať štátnemu fondu. A sám si videl, že v noci nám nejakí ľudia vnikli do záhrady a chceli pokradnúť jahody.“

„To áno. A mohli dostať aj niečo iné,“ dodal Nikolaj so smiechom. Nikolaj mal pri zadnom východe pripravené vidly a tie si vzal, keď ich naháňal. Už pri pohľade naň-

ho a na jeho zbraň sa zloději rozutekali. Všetci sme vedeli, že by ich nikdy nepoužil a že ich chcel iba vystrašiť. Treba povedať, že ako svedkovia sme si tú naháňačku náramne užili.

Skúmal som suchý krajec tmavého chleba. „Prečo by niekto iný mal mať náš džem a my nič?“

„Prečo by sme ho mali mať *my* a nie *oni*? Na to nie je žiadna odpoveď. Okrem tej, že si musíme vystačiť s tým, čo máme.“ Pamätám si, že keď to povedala, odišla z izby. Krátko nato som ju nasledoval. Stála vonku na zadných schodoch, hlasno dýchala a niečo rozprávala. Vyzeralo to, že sa s niekým zhovára. Myslím, že to bol môj otec. Som si takmer istý, že skôr ako si ma všimla, som ju počul zašepkať: „Och, Konštantín!“

Preto bola pre nás prvá noc so Zašou taká vzrušujúca. Ako by sme všetci trochu ožili. Akoby dedo Mráz prišiel o šesť mesiacov neskôr a priniesol nám jediný darček, o ktorý sme sa museli podeliť štyria, ale bol to ten najlepší, najzáračnejší darček, aký sme kedy dostali. A čím dlhšie sme sa s ním hrali, tým bol lepší a lepší. Ale deliť sa nie je jednoduché.

Predpokladal som, že Zaša bude spať vedľa mňa v našej spoločnej izbe s Nikolajom. Keď po večeri mamin a Rinin hlas a smiech doľahli až na prízemie, niečo mi hovorilo, že by som to mal preskúmať.

„Čo robíte?“ opýtal som sa, keď som odchýlil dvere do Rininej izby. Rina s mamou sedeli na dlážke vedľa postele. Medzi nimi ležalo niekoľko otrhaných uterákov a jedna alebo dve staré plachty.

„Nič,“ odvetila Rina a posunula sa tak, aby som nevidel

ich výtvor. Vošiel som do izby, že sa na to pozriem sám. Sadol som si na Rininu posteľ.

„Vyzerá to ako obrovský vankúš,“ doberal som si ju. „To je pre tie príšery, čo máš pod posteľou?“ Rina sa úchytkom pozrela na mamu a nepovedala nič.

Nastalo nepríjemné ticho. To ma znervóznilo a začal som byť podozrievavý. Práve vo chvíli, keď som ich chcel požiadať, aby mi prezradili svoje tajomstvo, mama prehovorila: „Mysleli sme si, že by bolo pekné, keby Zaša spávala v Rininej izbe.“ Vyskočil som skôr, ako dokončila vetu.

„Nie! Ja som Zašu našiel! Je moja. Bude spať pri mne v mojej izbe.“ Líca mi horeli. Keby tu Zaša bola, vzal by som ju na ruky a odniesol preč.

„Je tvoja?“ opýtala sa mama pokojne.

„Áno,“ trval som na svojom. Pobúrilo ma, že si Rina mohla čo len na okamih myslieť, že Zaša je jej pes. Mama prikývla. Rine sa ústa krivili viac a viac. Ako vždy, keď zadržovala plač.

„Som najmladšia.“ Hlas sa jej triasol. „Keby spávala so mnou, už by som sa v noci nebála.“

„Bojíš sa príšer, ktoré neexistujú. Sme s Nikolajom hneď vo vedľajšej izbe, keby sa niečo naozaj stalo.“

„Bojím sa. Potrebujem Zašu.“ Po tomto som sa už nedokázal ovládnuť a kopol som do tej hromady handier, z ktorej vyrábali pelech pre Zašu. Na chodbe sa ozvali Nikolajove kroky. Vošiel skôr, ako som stihol Rine odpovedať.

„Pozrite!“ ukazoval hrdo. „Vyrobil som nový obojok pre Zašu.“ V ruke držal asi tri centimetre široký pás kože šikovne zapletený do vrkoča. „Ešte presne neviem, ako jej

ho zapnem... Čo sa deje?“ Zaša vošla za ním a postavila sa vedľa neho. Na tvári mala ostražitý výraz.

Mama si povzdychla a vstala. „Tak dobre,“ vyslovila tónom, ktorý znamenal, *Máme tu jednu záležitosť, ktorú treba vyriešiť.* „Deti. Sme rodina, je tak?“

„Áno, mami,“ súhlasili sme všetci.

„A čo robia rodiny?“ Ešte stále som bol nahneván na Rinu za to, že si chcela privlastniť Zašu, tak som radšej ostal ticho, aby som náhodou nepovedal niečo v jej prospech. Zachránil ma Nikolaj, ktorý odrecitoval naše rodinné motto.

„Všetci za jedného, jeden za všetkých. Ako traja muškietieri!“ Dokonca aj v tejto napätej chvíli mu z tváre vyžarovala jeho povestná dobrosrdečnosť.

„Presne tak,“ odvetila mama. „Ak má byť prítomnosť tohto psa v našom dome príčinou toho, že budeme nešťastní, nemôže tu zostať.“

„Nie!“ skríkol som.

„Mama, čo tým myslíš?“ spýtal sa prekvapený a zmätený Nikolaj.

„Môže spať v Michailovej izbe, mami. Prepáč.“ Rina vyskočila na nohy.

Dokonca aj mame sa triasli pery. Bol to znak, že bojuje s emóciami. „Urobíme to takto. Michail bude Zašu kŕmiť a dávať jej vodu. Nikolaj, chcem aby ste si s Michailom podelili povinnosti, čo sa týka starostlivosti o sršť a vychádzky pred svitaním a po zotmení. Rina, prepáč mi to, ale bude spať v Michailovej izbe. Ale...“ keď videla Rinin zúfalý výraz, načiahla sa k nej a pohľadila ju po vlasoch,

„ty a ja ju naučíme, ako sa má správať v dome. Myslím, že tento peleštek, čo pre ňu vyrábame, by mohol poslúžiť rovnako dobre aj pri kozube v kuchyni, čo ty na to?“ Rina prikývla a chytila mamu za ruku.

„Naučíme ju podávať labku, však, mami?“ pokračovala už pokojne.

„Áno, naučíme. Tak čo, skončili sme? Alebo má ešte niekto nejakú poznámku?“

„Vďaka, mami,“ povedala Rina. Nikolaj tiež zamrmlal ďakujem.

„Ja áno,“ odvetil som. „Je Zaša môj pes?“ Mama na mňa uprene hľadela veľmi dlhý čas. Aspoň som mal taký pocit.

„Si môj syn?“

„Áno.“

„A predsa si samostatná osoba, je tak?“

„Áno.“

„Máš svoje vlastné myšlienky a túžby. Tajomstvá tiež, predpokladám.“

„Tak, ja...“

„Zašu nemôžeš vlastniť ani ty, ani my o nič viac, ako ja vlastným svoje deti. Ale ak ju máme radi, stane sa súčasťou našej rodiny.“

„Mama,“ prerušil som ju, „pri všetkej úcte – neodpovedala si mi na otázku.“ Cítil som, ako nás Rina s Nikolajom zvedavo sledujú, ale neprestával som mame hľadiť priamo do očí, až dokým neprehovorila.

Pomaly pokývala hlavou. „Je to, ako vždy hovoril váš otec.“

„Čo, mama? Čo hovoril?“ chcel vedieť Nikolaj. Vždy dychtil dozvedieť sa o ňom čo najviac detailov.

„Každá skupina potrebuje svojho vodcu.“

„A ako to povedal? ... aha, jasné.“ Nikolaj čo najviac znížil tón hlasu a napodobnil nášho otca. „Či už si v skupine vojakov alebo kopáčov zemiakov, alebo hráš v orchestri, každá skupina potrebuje svojho vodcu.“ Šťastie, ktoré sa rozhostilo pri spoločnej spomienke na nášho otca, prelomilo napätie a ja som sa po prvý raz, odkedy som vstúpil do Rininej izby, uvoľnil.

„Necháme Zašu, nech odpovie na tvoju otázku, Michail,“ rozhodla mama. „Všetci von. Počkejte naspodku schodiska. Ty nie, Zaša.“ Pevne chytila Zašu za obojok. Zaša sa ťahala za nami deťmi, keď sme sa zdráhavo odoberali ku dverám.

„A čo teraz?“ nerozumel Nikolaj.

„Jeden po druhom zavoláte na Zašu, nech k vám príde. Môžete na ňu zavolať menom alebo povedať ‚pod‘ alebo ‚sem‘, ale nič iné. Iba tieto dve slová. Ku komu Zaša príde, ten bude jej pán.“

Ten nápad sa mi vôbec nepáčil. „Čo ak je naučená prísť ku každému, kto na ňu zavolá po mene?“ opýtal som sa hlasom stiahnutým od strachu. Báľ som sa, že v tejto hre nezvítazím.

„Všetci dostanete príležitosť. Ak príde ku každému z vás, budete sa o ňu deliť spoločne.“

„A keď príde len k jednému z nás?“

„To znamená, že Zaša si vybrala, kto bude jej pánom. Ten človek bude ohľadne nej robiť najdôležitejšie rozhodnutia.“

Rina sa už rozbehla po chodbe smerom ku schodisku.

Papuče jej plieskali po ošúchanom tmavom dreve. „Ja to vyhrám!“

Ešte posledný raz som sa otočil na Zašu. Opäť urobila jemný pohyb smerom k nám. „Neprihováraj sa jej, kým nezídeš po schodoch,“ upozornila ma mama.

„Dobre, mama,“ odvetil som a pripojil som sa k bratovi a sestre v tejto strašnej hre. Ako len vyhrám? Nikolaj mal hlbší a rozhodnejší hlas ako ja. Zaša mala dobré srdce. Možno keď ju zavolá Rina, tak pôjde k nej, len aby urobila dievčatko šťastným. A ja, čo mám ja? uvažoval som a sústredil som sa na každý krok. *Nič*, pomyslel som si, *vôbec nič*. Okrem... okrem toho, že ja som Zašu a Petra našiel. Ja som mu povedal, že mu pomôžem, namiesto toho, aby som pri pohľade na jeho zakrvavený kabát zutekal. Ja som bol ten, kto na ňu zavolať, keď Peter zomrel a ona ho nechcela opustiť. A poslúchla ma, išla za mnou.

„Ja pôjdem posledný,“ vyhlásil som, keď som zišiel na prízemie.

Rina poskakovala na mieste. „Ja prvá, ja prvá!“

Všetci traja sme stáli dolu pri schodisku a pozerali sme nahor. Rina naľavo, Nikolaj uprostred a ja napravo.

„Ste pripravení?“ zavolala mama z Rininej izby. Jej hlas znel tlmene a vzdialene.

„Áno,“ odvetili sme.

„Počítajte do päť a potom ju jeden z vás zavolá. A nezaбудnite na pravidlá!“

„Jeden,“ šepkala Rina, „dva, tri, štyri, päť.“ Nato pevným hlasom zvolala: „Zaša – poď ku mne!“

Nikolaj sa k nej otočil a štychol ju laktom do ramena. „Použila si priveľa slov. To je proti pravidlám.“

„Pssst,“ zasyčala, v očakávaní obrátená ku schodom. Cítil som, že sa mi potia dlane a čelo mi sťahuje, akoby som bol vyrobený z kovu. Čakali sme asi tak tridsať sekúnd. „Zaša, prosím, poď ku mne!“

„Ty podvádzáš,“ upozorňoval ju vážne Nikolaj. Zaše však stále nikde. Zaškúľil som cez Nikolaja na Rinu. Z jej výrazu bolo jasné, že vie, že Zaša nepríde, ale nechce to vzdať, úpenlivo sa snaží privolať ju.

Keď mama zavolala: „Ďalší!“, Nikolaj sa usmial.

Pokojným melodickým hlasom napočítal do päť. Potom s vážnosťou dôstojníka zakričal: „Zaša, poď sem!“

„Mama povedala, že môžeme použiť iba dve slová – ty si vyslovil tri.“ Ignoroval ma a ďalej vyčkával vo vzpriamenom postoji.

Zaše nikde. Nikolaj bol očividne sklamaný. „Keď nepríde ani k tebe, bude nám všetkým patriť rovnako,“ povedal mi trochu nahnevane.

„Viem.“

„V poriadku, Michail, si na rade,“ oznámila mama napokon. Cítil som sa rovnako, ako keď som kráčal po lane, ktoré sme si raz uviazali medzi dva stromy: sústredený, pokojný, vzrušený.

„Zaša – poď!“ zavolať som. Ihneď som začul ťapkanie jej tvrdých pazúrikov po drevenej dlážke. O pár sekúnd už bola vonku z izby a ponáhľala sa dolu ku mne. Kľakol som si a otvoril som náruč. Prirútila sa ku mne, zvalila ma na zem a začala mi lízať tvár. Rozosmialo ma to. Keď som sa